

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından
Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhî” Sorularına Verilen Cevaplar
Silsilesi)

Soru-Cevap

Bir Anlaşma İçerisinde İki Anlaşma

Abdülaziz Marouany'a

Soru:

Esselamu Aleykum.

Ben Tunus'tan Müslüman bir gencim. Helal olan yolla bir araba almak istiyorum. Beni, kira kontratının bitmesinin ardından mülk sahibi olma imkânı ile uzun süreliğine araba kiraya veren firmalara yönlendirenler var. Yani ortada iki ayrı anlaşma söz konusudur... Bu caiz midir?

Esselamu Aleykum ve Rahmetullah ve Berekâtuh

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh

İslam'da anlaşmalar açık ve kolay olup herhangi bir anlaşma diğerine karıştırılmaz. Dolayısıyla birinin uygulanması diğer anlaşmanın uygulanmasına bağlanmaz. Bilakis anlaşma, onun şartlarına ve sıhhatinin şartlarına dayanmalıdır. Bu nedenle onun uygulanması çok kolay olup ister Kapitalizm, ister sosyalizm isterse de başkaları olsun beşeri kanunlarda olduğu gibi onda herhangi bir karmaşıklık olmaz ve sorunlara yol açmaz...

Nitekim Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bir anlaşma içerisinde iki anlaşmanın olmasını yasaklamıştır. Örneğin şöyle denilmesi gibi: Şu diğer evi sana satmam veya evini bana satman ya da beni kız kardeşinle evlendirmen karşılığında bu evimi sana sattım. Bu, sahih değildir. Çünkü evimi sana sattım “bir anlaşma” ve evini bana satman karşılığındaki sözü “ikinci bir anlaşma” olup ikisi bir anlaşmada birleşmiştir. Dolayısıyla bu, caiz değildir. Bu da Ahmed'in, Abdurrahman İbn Abdullah İbn Mesud'tan, o da babasından şöyle dediğini rivayet etmesinden dolayıdır: هِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَفْقَتَيْنِ فِي صَفْقَةٍ وَاحِدَةٍ “Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, tek bir anlaşma içerisinde iki anlaşmanın yapılmasını nehyetmiştir.” Ondakastedilen, bir anlaşmanın içerisinde iki anlaşmanın olmasıdır.

Bir anlaşma içerisinde iki anlaşmanın olduğu hakkındaki soruna gelince; bu, örneğin on yıl gibi belirli bir süre için kiralama anlaşması olup sonra bunun ardından bir de satış anlaşması oluyor, yani araç sahibi aracı kiralayan kişiyle tek bir anlaşma altında hem kiralamanın hem de satışın olduğu bir anlaşma yapıyor. Yukarıda geçen hadise göre bu, caiz değildir.

Eğer bu meseleyi çözmek istiyorsan, onunla arabayı taksitle satın almak üzere anlaşırsın. Dolayısıyla ona başlangıçta bir taksit, sonra da başlangıçta her ikinizin üzerinde anlaşmış olduğunuz satış miktarının ödemesini tamamlayıncaya kadar aylık olarak taksitleri ödersin. Bu durumda, her ikinizin başlangıçta kabul ettiğiniz satış anlaşması gereğince araba senin mülkün olur. Böylece anlaşma, taksitle yapılan bir anlaşma olur ki bu, caizdir ve

başlangıçta satış bedelinin peşin veya taksit olarak belirlenmesi ve anlaşmanın iki tarafın üzerinde anlaştıkları şekilde tamamlanması şartıyla

bundan bir şey yoktur. Ayrıca iki taraf belirli bir fiyat üzerinde anlaşılırsa, satıcı müşteriye mevcut fiyat üzerinden satar ve müşteri de kabul ederse veya vadeli olarak satar ve müşteri de bunu kabul ederse, bu sahih olur. Çünkü bu, herhangi bir fiyat üzerinden satış için pazarlık olup bir satış değildir ve pazarlık caizdir. Zira Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem de pazarlık yapmıştır. Nitekim Enes İbn Malik'den, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in bir parça çul ve su kabı sattığı ve şöyle dediği rivayet edilmiştir: « قَالَ « مَنْ يَشْتَرِي هَذَا الْجِلْسَ وَالْقَدَاحَ، فَقَالَ « مَنْ يَزِيدُ عَلَيَّ دِرْهَمًا، مَنْ يَزِيدُ عَلَيَّ دِرْهَمًا؟»، فَأَعْطَاهُ رَجُلٌ: أَخَذْتُهُمَا بِدِرْهَمٍ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ يَزِيدُ عَلَيَّ دِرْهَمًا، مَنْ يَزِيدُ عَلَيَّ دِرْهَمًا؟»، فَأَعْطَاهُ رَجُلٌ «رَجُلٌ دِرْهَمَيْنِ: «فَبَاعَهُمَا مِنْهُ» “Bu çulu ve su kabını kim satın alır? Bir adam şöyle dedi: Onun ikisini bir dirheme ben aldım. Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle dedi: “Bir dirhemden fazla veren var mı? Bir dirhemden fazla veren var mı?” Bir adam ona iki dirhem verince; “onları ona sattı.” Tirmizi tahrir etti ve şöyle dedi: Bu hasen bir hadistir ve satışı belirleyen herhangi bir fiyat üzerinde pazarlık yapmaktır. Nitekim İbn Mâce Sünen'inde Suved İbn Kays'tan şöyle dediğini rivayet etmiştir: Mahrafe el-Abdî ile birlikte Hecer'den bez alıp Mekke'ye getirdik. Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem yanımıza geldi ve bizimle bir iç don pazarlığı yaptı. Orada ücretle tartan bir adam vardı. Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle dedi: يَا وَرَأَانَ زُنْ وَأَرْجِحْ “Ey Tartıcı! Tart ve (biraz) ağır tut.” [Bunu, Albani sahihledi.]

Hakeza taksitle satış, caizdir. Çünkü o, iki fiyattan hangisine satılacağı konusunda bir pazarlıktır. Bu, malın fiyatı üzerindeki pazarlığın peşin veya vadeli olması durumunda geçerlidir. Sonra anlaşma, bu ikisinden biri üzerinde tek başına yapılır. Zira fakihlerin çoğu, veresiye olduğu için, yani fiyatın ödemesi geciktirildiği için bir şeyin günlük fiyatından fazlaya satılmasının caiz olduğunu belirtmişlerdir. Nitekim Tavus, el-Hakem ve Himad'tan, şöyle denilmesinde bir beis olmadığını söyledikleri rivayet edilmiştir: Sana peşin olarak şuna, versesiye şuna satarım. Bu ikisinden birini kabul eder. İmam Ali Radiyallahu Anh şöyle demiştir: “Her kim biri peşin diğeri veresiye olmak üzere iki fiyat üzerinde pazarlık ederse, anlaşmadan önce ikisinden birinin adını koysun.”

Hakeza çözüm, ya aracı kiralarsın ya da yukarıda açıklandığı üzere taksitle satın alırsın. Bir kişi, taksitle satın alma ile bir anlaşma içinde hem kiralamanın hem de satışın olması arasında ne fark var diyebilir. Bunun cevabı şöyledir: Haram ve helal arasındaki fark kadar büyük bir fark vardır. Zira insanlara neyin faydalı olduğunu, neyin zararlı olduğunu, neyin onların maslahatına olduğunu ve neyin onların kötülüğüne olduğunu bilen Allah Subhanehu'dur. أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ “Hiç yaratan bilmez mi? O, en ince işleri görüp bilmektedir ve her şeyden haberdardır.” [Mülk-14] Hak, tabi olmaya daha layık olandır. Şüphesiz doğru yola ileten Allah Subhanehu'dur.

Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 17 Rabi'u'l Evvel 1438
M. 16/12/2016

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3762/>